ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 20 Αὐγούστου 1911 ΑΡΙΘ. 34

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗι ΔΩΔΕΚΑΤΗι

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

(ΙΘ΄. 16—26)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ νεανίσκος τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰμὴ εἷς, ὁ Θεός· εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Τὸ, ***Οὐ φονεύσεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδομαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα·*** *καὶ* ***Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.*** *Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν· Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσ-*

σοντο σφόδρα, λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.

Φρόνιμος ἄνθρωπος ὁ νεανίσκος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Εἶχε μελετήση καλὰ τὸν Νόμον καὶ τὸν ἐγνώριζε. Εἶχε κατανοήσει ἀρκετὰ τὸ πρόσκαιρον τῆς παρούσης ζωῆς καὶ εἶχε φθάσει εἰς τὸ ὀρθὸν καὶ λογικὸν συμπέρασμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι προωρισμένος δι᾽ ἄλλην ζωὴν πνευματικὴν καὶ αἰώνιον. Καὶ διὰ τοῦτο, ἂν καὶ ἔζη πλουσιοπαρόχως καὶ μὲ ἀφθονίαν τῶν ἐγκοσμίων ἀγαθῶν, ἂν καὶ εἶχεν ὅλα τὰ ὑλικὰ μέσα διὰ νὰ ἱκανοποιήση τὰς κοσμικὰς ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίας του, ἐπειδὴ ἦτο πλούσιος πολύ, ἂν καὶ ἠδύνατο νὰ ζήση εὐτυχὴς εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως συνήθως ἐκλαμβάνομεν τὴν εὐτυχίαν, ἐν τούτοις δὲν ἦτο εὐτυχής. Δὲν ᾐσθάνετο πλήρη καὶ τελείαν τὴν εὐτυχίαν του. Ἠσθάνετο ἓν κενὸν εἰς τὴν καρδίαν του, τὸ ὁποῖον νὰ πληρώση ἐπεθύμει, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώση τοῦτο μὲ τὰ πλούτη του, μὲ τὰ ἄφθονα ἀγαθά του. Διεφλέγετο λοιπὸν ἀπὸ τὴν ζωηρὰν αὐτὴν δίψαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν δροσερὰν καὶ ἀκένωτον πηγήν, «ὡς ἡ διψῶσα ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων», εἰς τὸν οὐράνιον Διδάσκαλον, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν «γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων «Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον»; Ἄξιος πάσης ἐκτιμήσεως, ἀλλὰ ἄξιος καὶ πάσης μιμήσεως εἰς τὸ φρόνιμον αὐτὸ διάβημά του ὁ πλούσιος νεανίσκος. Ἀλλὰ καὶ χρηστὸς καὶ ἐνάρετος. Διότι ὅταν εἰς τὴν ἐρώτησίν του ἀπήντησεν Ἰησοῦς Χριστὸς «εἰ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς» ἀμέσως ἀπήντησε «δὲν ἔκαμα ποτέ μου οὔτε φόνον, οὔτε μοιχείαν, οὔτε κλοπήν, οὔτε ψευδομαρτυρίαν, τιμῶ καὶ σέβομαι τοὺς γονεῖς μου καὶ ἀγαπῶ τοὺς πάντας καθὼς τὸν ἑαυτόν μου»· «Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου» εἶπε μὲ παρρησίαν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἀγαθὴ καὶ ἥρεμος συνείδησις, τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύει ἡ συναίσθησις τῆς ἀληθοῦς καὶ εἰλικρινοῦς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος. Ὅλας αὐτὰς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, τὰς ἐδιδάχθην, τὰς ἐμελέτησα καὶ τὰς ἐφύλαξα ἀπὸ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἀνελλιπῶς· ἀλλὰ συναισθάνομαι ὅτι δὲν εἶμαι τέλειος, καταλαμβάνω ὅτι μοῦ λείπει κἄτι τι, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ καθορίσω. Σὺ ὁ πάνσοφος Διδάσκαλος δίδαξόν με «τί ἔτι ὑστερῶ»; Εἰς τὴν παράκλησιν αὐτὴν τοῦ νεανίσκου ὁ Κύριος ἀπεκρίθη «εἰ θέλεις τέλειος εἶναι ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι». Δὲν εἶσαι εὐχαριστημένος, ὡσὰν νὰ τοῦ ἔλεγεν, ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωήν, φυλάττεις τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, σέβεσαι τὴν ζωήν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τιμᾷς τοὺς γονεῖς σου, ἀγαπᾷς τὸν κόσμον, ἀλλὰ ἡ ψυχή σου δὲν εἶνε ἱκανοποιημένη· ἡ ψυχή σου ζητεῖ τὴν τελειότητα, ἡ ψυχή σου δὲν θέλει νὰ ἔχῃ δεσμοὺς ἀλύτους μὲ τὴν ὕλην, θέλει νὰ τοὺς διαρρήξῃ, θέλει νὰ ἐλευθερωθῇ· ἡ ψυχή σου δὲν ἀρκεῖται ν᾽ ἀποκτήσῃς ἁπλῶς τὴν αἰώνιον ζωήν, ἀλλὰ ἐπιθυμεῖ νὰ εἶσαι τέλειος καθ᾽ ὅλα, νὰ μὴ σοῦ λείπῃ τίποτε· λοιπὸν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ψυχῆς σου, πρὸς ἀπόκτησιν

ποθητῆς τελειότητος, πρέπει νὰ διαρρήξῃς πᾶσαν σχέσιν μὲ τὰ ὑλικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα σὲ κρατοῦν ὑποχείριον, πρέπει ν' ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὰς ὑλικὰς ἀσχολίας, καὶ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ πωλήσῃς τὴν περιουσίαν σου, νὰ δώσῃς τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα θὰ λάβῃς, εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην, καὶ θὰ πληρωθῇς εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ τοιουτοτρόπως ἀπηλλαγμένος ἀπὸ πᾶσαν βιωτικὴν φροντίδα καὶ μέριμναν ἔλα μαζί μου.

Ἀλλ' ἀτυχῶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, ὁ φρόνιμος, ὁ νομομαθής, ὁ χρηστὸς καὶ ἐνάρετος νεανίσκος, ὁ τόσῳ ζωηρῶς ποθῶν καὶ μετὰ τόσης ἐπιμελείας ἐπιδιώκων τὴν τελειότητα, εἶχεν ἓν φοβερὸν ἐλάττωμα, ἦτο φιλάργυρος. Καὶ ἅμα ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «ἀπῆλθε λυπούμενος», ἀνεχώρησε μὲ λύπην εἰς τὴν καρδίαν. Ὁ δὲ Κύριος ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς παρόντας «ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Βλέπετε πόσον κακὸν πρᾶγμα εἶνε ἡ φιλαργυρία ; Ἦτο φρόνιμος, ἦτο χρηστὸς καὶ ἐνάρετος ὁ πλούσιος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ἐπεθύμει νὰ μάθῃ μὲ ποῖον τρόπον εἶνε δυνατὸν νὰ γείνῃ τέλειος, δὲν εἶχε διαπράξει καμμίαν ἁμαρτίαν, ἐν τούτοις ἦτο φαίνεται χειροπόδαρα δεμένος ἀπὸ τὸ κακὸν τῆς φιλαργυρίας, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν στιγμὴν καὶ φρόνησις καὶ χρηστότης καὶ ἀρετὴ καὶ ὅλα τὰ καλὰ πλεονεκτήματά του ἐξουδετερώθησαν καὶ ἔμενε κυρίαρχος ἡ φιλαργυρία, ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ λυπημένος καὶ νὰ στερηθῇ τοῦ μέσου νὰ γείνῃ τέλειος. Ὁ φιλάργυρος, ἀδελφοί, ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα τὸν πλοῦτον· καὶ ἡ ἀγάπη αὐτὴ τὸν κάμνει νὰ εἶνε ψυχρὸς καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας αὕτη ἐπιβάλλει Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ πλούσιος νεανίσκος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου εἶχεν αἴσθημα ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν, τὸν θεῖον Νόμον καὶ τὴν αἰώνιον ζωήν, ἀλλὰ τὸ αἴσθημα τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συνυπάρχῃ μετὰ τῆς φιλαργυρίας, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλοῦτον, καὶ διὰ τοῦτο θυσιάζει εἰς τὸν βωμὸν τοῦ πλούτου τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, τὴν πρὸς τὸν Θεὸν λατρείαν εἰς τὴν φιλαργυρίαν. «Οὐ δύνασθε δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαμωνᾷ», εἶπε τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Σωτῆρος. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀληθὴς πίστις ἐπιβάλλει ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν θεῖον Νόμον, διὰ τοὺς πάσχοντας δυστυχεῖς ἀδελφούς· ἡ πρὸς τὸν πλοῦτον ἀγάπη, ἡ φιλαργυρία, θέλει τοὺς ὑποχειρίους αὐτῆς τελείως ἀδιαφόρους καὶ πρὸς τὸν θεῖον Νόμον καὶ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀληθὴς πίστις ἀπαιτεῖ σεβασμὸν πρὸς πᾶσαν ξένην ἰδιοκτησίαν, ἀπαιτεῖ φιλαλήθειαν, εὐορκίαν. Ἡ φιλαργυρία φραγμοὺς τοιούτους δὲν ἀναγνωρίζει, καὶ δὲν ἀναχαιτίζεται ὁ φιλάργυρος οὔτε πρὸ τῆς κλοπῆς, οὔτε πρὸ τῆς ἱεροσυλίας, οὔτε πρὸ τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ψεύδους, οὔτε πρὸ τῆς ψευδορκίας καὶ ἐπιορκίας· διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου θέλει νὰ ἀποκτήσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα, ἀδιάφορον ἐὰν προέρχωνται ταῦτα ἀπὸ ἀδικίας χηρῶν, ὀρφανῶν καὶ ἀσθενῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ κάμνῃ ὁ φιλάργυρος, νὰ μὴ εἶνε κλέπτης, φονεύς, ἀδικοψεύδορκος καὶ τὰ παρόμοια, ὡς ὁ πλούσιος νέος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ συγχρόνως ὅμως δὲν εἶνε οὔτε εὔσπλαγχνος, οὔτε ἐλεήμων, οὔτε κάμνει τὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Δῆλα

δὴ ἠμπορεῖ νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολὰς καὶ νὰ μὴ κάμνῃ τὸ κακόν, νὰ ἔχῃ μὲ μίαν λέξιν ἀρετὴν ἀρνητικήν· ἀλλὰ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἁγίας ἡμῶν θρησκείας δὲν φθάνει τοῦτο πρὸς τὴν τελειότητα τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ χρειάζεται ν' ἀπέχῃ ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ νὰ κάμνῃ τὸ καλὸν «ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθὸν» (Ψαλ. ΛΓ΄. 14). «Ῥίζα πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν τῆς πίστεως» (Ι. Τιμ. ϛ΄. 10).

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ἄς ἔχωμεν πάντοτε εἰς τὴν ἐνθύμησίν μας τὸ παράδειγμα τοῦ πλουσίου νεανίσκου τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ φιλαργυρία του ἐξουδετέρωσεν ὅλας τὰς ἀρετάς του. Ἄς ἐργαζώμεθα, ὅσον ἠμποροῦμεν, πρὸς αὔξησιν τῆς περιουσίας μας, τοῦτο ὄχι μόνον δὲν ἀπαγορεύεται, ἀλλὰ καὶ συνιστᾶται· ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ μὴ κυριευθῶμεν ποτὲ ἀπὸ τὸ φοβερὸν πάθος τῆς φιλαργυρίας διότι τότε θ' ἀποπλανηθῶμεν ἀπὸ τὴν πίστιν, θὰ καταντήσωμεν εἰδωλολάτραι καὶ θὰ χάσωμεν τὴν αἰώνιον ζωήν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Β΄.

«***Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων, ἁγιάζειν αὐτήν.***»

Εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν κατεδείξαμεν ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ταὐτοχρόνως μὲ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ὥρισε τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ὡς ἡμέραν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ὤφειλε καταπαύων πᾶσαν αὐτοῦ ἐργασίαν νὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν· ὅτι καὶ διὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ ἔτι Νόμου τὴν ἑβδόμην ταύτην ἡμέραν ὥρισεν ὡς ἡμέραν λατρείας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι τὴν ἁγίαν ταύτην ἡμέραν εἰς τόσον βαθμὸν ἐτίμων οἱ Ἰσραηλῖται, ὥστε ἐπροτίμων νὰ θυσιάζωσι τὴν ἑαυτῶν ζωὴν μᾶλλον, παρὰ νὰ ἀθετήσωσιν αὐτήν. Ἡ ἑβδόμη δ' αὕτη ἡμέρα ἦτο τὸ Σάββατον. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡ εὐλογημένη καὶ ἁγία ἡμέρα εἶναι ἡ ***Κυριακή***. Περὶ τῆς Κυριακῆς θὰ ὁμιλήσωμεν σήμερον.

Ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος τουτέστιν ἡ Κυριακὴ ὡρίσθη ὡ[ς] ἡμέρα τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ἀντὶ τοῦ σαββάτου, τῆς τελευταίας ἡμέρα[ς] τῆς ἑβδομάδος, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Ἀπόστολο[ι] τὴν πρώτην ταύτην τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν συνήρχοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ κα[ὶ] ἐτέλουν τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλο[ς] μέλλων νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπήγγειλεν ἐν Κυριακῇ ἐνώπιον τῶν πιστῶν λό-

γον, ὅστις διήρκεσε μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. «*Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων* (τ. ε. τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος, ἤγουν τῇ Κυριακῇ), *συνηγμένων » τῶν μαθητῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι » τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.*» Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος παραγγέλλει ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ αὐτοῦ, ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς προσφέρῃ ἕκαστος τῶν πιστῶν τὴν ἐλεημοσύνην του διὰ τὴν μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν Ἱερουσαλήμ. «*Κατὰ » μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων, ὅ,τι ἂν » εὐοδῶται . . . ὅταν δὲ παραγένωμαι, πέμψω . . . ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν » ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ.*» Ἡ ἡμέρα αὐτη, ἡ *μία σαββάτων* τ.ε. ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, ὠνομάσθη λίαν ἐνωρὶς *ἡμέρα τοῦ Κυρίου, Κυριακή*, ὅπως πληροφορούμεθα τοῦτο ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου λέγοντος· «*Ἐγὼ Ἰωάννης . . . ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ » Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. » Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ* **κυριακῇ ἡμέρᾳ**, *καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀ» πίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος.* Ἡ ἡμέρα αὐτη ὠνομάζετο ἐπίσης Κυριακὴ κατὰ τοὺς λεγομένους Ἀποστολικοὺς χρόνους διότι ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος προτρέπεται τοὺς πιστοὺς ἵνα ἑορτάζωσι τὴν Κυριακήν, τὴν βασιλίδα, τὴν ὕπατον πασῶν τῶν ἡμερῶν. «*Ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος » τὴν Κυριακήν, τὴν ἀναστάσιμον, τὴν βασιλίδα, τὴν ὕπατον πασῶν τῶν » ἡμερῶν . . . ἐν ᾗ καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀνέτειλε, καὶ τοῦ θανάτου γέγονε » νίκη ἐν Χριστῷ.*» Ὁ δὲ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστῖνος περιγράφει τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τελούμενα. Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἡλίου, ὅπως ὠνόμαζον αὐτὴν οἱ εἰδωλολάτραι, ἤτοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Χριστιανοὶ καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων συνήρχοντο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἤτοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἀνεγινώσκοντο τὰ *ἀπομνημονεύματα τῶν Ἀποστόλων* ἤτοι, ὅπως λέγομεν σήμερον ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἢ τὰ *συγγράμματα τῶν Προφητῶν*, ἤτοι αἱ προφητεῖαι, ὅπως σήμερον λέγομεν. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν *ὁ προεστὼς* τ. ε. ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ προϊστάμενος τῶν ἱερέων *διὰ λόγου τὴν νουθεσίαν ποιεῖται*, ἤτοι ἡρμήνευε τὰ ἀναγινωσκόμενα διὰ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος καὶ ἀπέτεινε νουθεσίας πρὸς τοὺς πιστούς. Μετὰ τὸ κήρυγμα ὅλοι οἱ πιστοὶ ἀνίσταντο καὶ ἔψαλλον ψαλμοὺς καὶ ᾄσματα καὶ εὐχὰς ἀνέπεμπον πρὸς τὸν Θεόν. Μετὰ ταῦτα *ἠσπάζοντο ἀλλήλους φιλήματι* καὶ ἐγίνοντο οὕτως ἕτοιμοι ἵνα παραστῶσιν εἰς τὸ μέγα καὶ φρικτὸν τῆς θείας Εὐχαριστίας Μυστήριον. Προσεκομίζετο ἄρτος καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ, ἐτελεῖτο ἡ θεία λειτουργία ὑπὸ τοῦ προεστῶτος, τοῦ λαοῦ ἐπευφημοῦντος καὶ λέγοντος τὸ *Ἀμήν*. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν δὲ τῆς θείας λειτουργίας πάντες οἱ πιστοὶ προσήρχοντο εἰς τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀσθενεῖς δὲν ἠδύναντο νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν οἱ διάκονοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ φέρωσιν εἰς τὰς οἰκίας τῶν τοιούτων τὴν θείαν Κοινωνίαν πρὸς μετάληψιν. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ ἑωρτάζετο ἡ Κυριακὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἱεροῦ Ἰουστίνου ἤτοι κατὰ τὸν Βον αἰῶνα ἀπὸ Χριστοῦ.

Ἀλλ' ἂς προχωρήσωμεν ἀκόμη. Ὅτι ἡ Κυριακὴ ἐτιμᾶτο ὡς ἡμέρα ἁγία, περὶ τούτου μαρτυροῦσιν ἄκοντες καὶ αὐτοὶ οἱ ἐθνικοὶ ἤτοι αὐτοὶ

οὗτοι οἱ ἐχθροὶ τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι πληροφοροῦσιν ἡμᾶς, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ Χριστιανοὶ ἐτίμων τὴν Κυριακὴν ὡς ἡμέραν λατρείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ τήρησις δὲ τῆς Κυριακῆς ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν διωκτῶν τῶν χριστιανῶν ὡς τὸ γνώρισμα καὶ μάλιστα τὸ οὐσιωδέστερον γνώρισμα τῶν πιστευόντων εἰς Χριστόν. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁσάκις Χριστιανός τις συνελαμβάνετο καὶ ἤγετο ἐνώπιον τοῦ Ὑπάτου οὗτος διετύπωνε τὴν ἐρώτησίν του ὡς ἑξῆς: «Δὲν σὲ ἐρωτῶ ἐὰν ἦσαι Χριστιανὸς ἢ ὄχι, ἀλλ᾽ ἐὰν τηρῇς τὴν Κυριακήν», ὅπερ σημαίνει ὅτι τὸ τηρεῖν τὴν Κυριακὴν ἰσοδυνάμει πρὸς τὸ ὁμολογεῖν τὸν Χριστόν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ Πλίνιος ὁ νεώτερος ὁ διοικητὴς τῆς Βιθυνίας ἐν τῇ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Τραϊανὸν ἐκθέσει του περὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς περιφερείας του ἔγραφε. «Ἐκεῖνο ὅπερ περὶ τῶν Χριστιανῶν ἐπληροφορήθην εἶναι ὅτι εἰς ὡρισμένην ἡμέραν συνέρχονται ἐπὶ τὸ αὐτό, ψάλλουσιν ὕμνους πρὸς τὸν Χριστὸν ὡς εἰς Θεόν, καὶ ὑποχρεοῦνται δι᾽ ὅρκου, ὅτι οὐδεμίαν κλοπήν, οὔτε ἁρπαγήν, οὔτε μοιχείαν, οὔτε ψευδολογίαν ἢ ἐπιορκίαν θὰ διαπράξωσι καὶ ὅτι κατόπιν ὅλων τούτων παρακάθηνται οἱ πάντες ὁμοῦ εἰς κοινὴν τράπεζαν, ἤτοι ἄλλαις λέξεσιν ἐξωμολογοῦντο τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας καὶ μετελάμβανον. Ἰδοὺ ποῖα ἦσαν τὰ ἔργα τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν Κυριακήν· ἡ προσευχή, ἡ ἐξομολόγησις καὶ ἡ θεία Μετάληψις.

Ἀλλὰ προχωρήσωμεν ἀκόμη, ἂς φθάσωμεν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ πρῶτος οὗτος Χριστιανὸς Αὐτοκράτωρ βλέπει ἐν τῷ οὐρανῷ τὸν τύπον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ἀκούει τῆς φωνῆς ἐκείνης «*ἐν τούτῳ νίκα*», καὶ κατανοεῖ ὅτι ὁ Θεὸς χορηγεῖ τὰς νίκας κατὰ τῶν βαρβάρων εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως προσελκύωσι καὶ ἐθίζωσιν οὗτοι τοὺς λαοὺς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων. Κατανοήσας ταῦτα πάντα ἀνακηρύττει πανηγυρικῶς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ Κράτους ἐκείνην τὴν ὁποίαν πλείονες τῶν δέκα ἐκ τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἠγωνίσθησαν νὰ καταπνίξωσιν ἐν τῷ αἵματι τῶν τέκνων αὐτῆς, καὶ συγχρόνως δημοσιεύει Διάταγμα, δι᾽ οὗ καθιέρου καὶ ἐπέβαλε τὴν τήρησιν τῆς Κυριακῆς καθ᾽ ἅπασαν τὴν ἀχανῆ Αὐτοκρατορίαν αὐτοῦ. Τὰ δικαστήρια, διατάσσει, νὰ ἦναι κλειστά, πᾶσαι αἱ σωματικαὶ ἐργασίαι νὰ καταπαύωσιν, ἐξαιρουμένων τῶν γεωργικῶν, ὅταν ὁ κίνδυνος τῆς ἐξ ὁλοκλήρου καταστροφῆς τῶν προϊόντων τῆς γῆς ἤθελεν εἶσθαι ἄφευκτος, τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια νὰ καταπαύωσιν, οἱ δὲ στρατιῶται νὰ μένωσιν ἐλεύθεροι, ὅπως προσέρχωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς προσευχήν. Καὶ οἱ ἐν ἐκστρατείᾳ δὲ στρατιῶται ὤφειλον κατὰ τὴν Κυριακὴν νὰ προσεύχωνται ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ταῦτα διετάξατο περὶ τῆς Κυριακῆς ὁ πρῶτος Χριστιανὸς Αὐτοκράτωρ τὴν 7ην Μαρτίου τοῦ 321. Τὸν αὐτὸν ζῆλον ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῆς Κυριακῆς ἐπεδείξαντο καὶ ἄλλοι Χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες, ὁ μέγας Θεοδόσιος, Ἀρκάδιος, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας καὶ ἄλλοι.

Ἀλλὰ διατὶ ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη τιμὴ διὰ τὴν Κυριακήν; διατὶ ἡ Κυριακὴ νὰ προτιμηθῇ τῶν ἄλλων ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, ὡς ἡμέρα καθυρῶς θρησκευτική, καὶ νὰ καθιερωθῇ ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἤδη ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν; Διατὶ ἡ Κυριακὴ νὰ κληθῇ ὑπὸ

τοῦ θεοφόρου Ἰγνατίου «*ἡμέρα βασιλίς, ὕπατος πασῶν τῶν ἡμερῶν;*» Διατὶ ὑπὸ τοῦ πρώτου Χριστιανοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου νὰ καλῆται ἐν τῷ Διατάγματι τῆς 7 Μαΐου τοῦ 321 «*ἡμέρα σωτηρίας, ἡμέρα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας ἡμέρα τοῦ φωτός;*» Ὀλίγας μόνον λέξεις περὶ τούτου θὰ εἴπω εἰς ὑμᾶς.

Ἡ Κυριακὴ εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος. Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸ φῶς. «*Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς*». Τὸ σάββατον, εἶναι ἀληθές, ὑπενθυμίζει εἰς ἡμᾶς τὸ τέλος τῆς δημιουργίας, διότι μετὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν ὁ Θεὸς οὐδὲν πλέον ἐδημιούργησεν, ἀλλὰ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ἀλλ᾽ ἀληθὲς ἐπίσης εἶναι, ὅτι ἐκ τῶν καθ᾽ ἑκάστην τῶν ἓξ ἡμερῶν δημιουργουμένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔργων οὐδὲν θὰ ἐγίνετο καταφανές, οὐδὲν θὰ ἐφαίνετο, ἐὰν δὲν ἤθελε προηγηθῇ ἡ δημιουργία τοῦ φωτὸς τῆς πρώτης ἡμέρας. Μήπως τὸ πλουσιώτερον καὶ πολυτιμώτερον τῶν ὑπὸ Θεοῦ ἐπιδαψιλευθέντων ἡμῖν δώρων δὲν εἶναι τὸ φῶς, ἄνευ τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἐκ τῶν ἄλλων τοῦ Θεοῦ ποιημάτων θὰ ἐγίνετο καταφανές, θὰ ἐγίνετο ὁρατὸν εἰς ἡμᾶς; Τί ὠφελεῖ ἡμᾶς νὰ κατοικῶμεν ἐντὸς ἀνακτόρου πλουσίου εἰς ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, ἐὰν τὸ ἀνάκτορον τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι βεβυθισμένον εἰς τὸ σκότος βαθείας νυκτός; Λοιπὸν διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, ἡ ἡμέρα τοῦ φωτὸς, ἔπρεπε νὰ προτιμηθῇ τῶν ἄλλων ἡμερῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶναι οὗτος μόνος ὁ λόγος· ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι λόγοι σπουδαιότατοι οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουσι τὴν προτίμησιν τῆς Κυριακῆς, ὡς ἡμέρας λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἄλλο φῶς, καὶ δὴ φῶς ἀπείρως ζωηρότερον τοῦ φωτὸς τῆς ἀρχῆς τῆς δημιουργίας τοῦ ὁρατοῦ κόσμου, ἀνεπήδησεν ἐξ ἄλλου σκότους, τοῦ σκότους ἑνὸς τάφου... Ὁποίου δὲ εἴδους τάφου; τάφου καλῶς ἐσφραγισμένου, ἀγρύπνως φρουρουμένου, ἐξ οὗ οἱ πάντες ἐφρόνουν, ὅτι οὐδὲν τῶν ἐν αὐτῷ ταφέντων θὰ ἠδύνατό ποτε νὰ ἐξέλθῃ. Ἐννοεῖτε, βεβαίως, περὶ τίνος ὁμιλῶ. Ὁ Χριστὸς κατῆλθεν ἐν τῷ τάφῳ τὴν παραμονὴν τοῦ Σαββάτου, διέμεινεν καθ᾽ ὅλην τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου καὶ τὴν νύκτα ἐντὸς αὐτοῦ, κατὰ δὲ τὴν πρώτην τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν, ὄρθρου βαθέος, ἀπαστράπτει φῶς ἐκ τοῦ τάφου, ἡ κουστωδία ἀνατρέπεται, αἱ σφραγῖδες ῥήγνυνται ὁ τάφος ἠνεώχθη διὰ δυνάμεως ὑπερφυσικῆς, ὁ Χριστός, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐξέρχεται ζῶν καὶ θριαμβεύων. Ταῦτα πάντα τὰ οὐδέποτε ἄλλοτε τελεσθέντα θαυμαστὰ γεγονότα, ἐκτίθενται καὶ ἐξιστοροῦνται ὑπὸ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν. Ἡ κοσμοσωτήριος Ἀνάστασις δὲ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ μεγίστη καὶ ἀκαταμάχητος ἀπόδειξις τῆς θεότητος αὐτοῦ. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ κατέδειξεν, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶναι ὄντως ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶναι Θεὸς ἀληθινός. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ Χριστὸς ἔλεγε πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, ὅτι τὸ θαῦμα ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ κατεδείκνυεν εἰς τὸν κόσμον τὴν θεότητα αὐτοῦ ἔμελλε νὰ ἦναι τὸ θαῦμα τῆς αὐτοῦ Ἀναστάσεως. Ἡ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς γενεὰ αὕτη, τὸ ἰουδαϊκὸν δηλονότι ἔθνος, ζητεῖ σημεῖον, ζητεῖ θαῦμα, ἐξ οὗ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ τί εἶμαι ἐγώ. Ἀλλ᾽ οὐδὲν ἄλλο σημεῖον, οὐδὲν ἄλλο θαῦμα θὰ δοθῇ εἰς αὐτό, εἰμὴ ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἐγένετο τύ-

πος Ἰωνᾶς ὁ προφήτης. Λοιπὸν, ὅπως Ἰωνᾶς ὁ προφήτης διέμεινε τρεῖς ἡμέρας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους καὶ εἶτα ἐξῆλθεν ἀβλαβής, οὕτως ὁ Χριστὸς θὰ διαμείνῃ τρεῖς ἡμέρας ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν θὰ ἀναστηθῇ. «*Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζη-* » *τεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προ-* » *φήτου. Ὥσπερ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους* » *τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου* » *ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.*» Ἰδοὺ διατὶ ἡ Κυριακή, καθ' ἣν ἀνέτειλεν ἐκ τοῦ τάφου ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, καθ' ἣν ἐξέλαμψε τὸ φῶς τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν προὐτιμήθη διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπερευλογημένη αὕτη ἡμέρα ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς ὅτι εἴμεθα Χριστιανοί, ὅτι εἴμεθα τέκνα τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ κληρονόμοι τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ βασιλείας, ἣν ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Τέλος ἡ Κυριακὴ εἶναι ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατῆλθεν ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους καὶ δι'αὐτῶν ἐφ' ἅπασαν τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα διαμένῃ ἐν αὐτῇ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶχον παρέλθει ἑπτὰ ἑβδομάδες. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ὀγδόης ἑβδομάδος περὶ τὰ ἐξημερώματα, ἐν ᾧ ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν συνηγμένοι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀκούεται αἴφνης ἦχος μέγας, ὡσὰν νὰ κατήρχετο ἐξ οὐρανοῦ σφοδρὸς ἄνεμος, ὅστις ἐπλήρωσε τὸν οἶκον, ὅπου ἦσαν καθήμενοι. Ταὐτοχρόνως ἐθεάθησαν γλῶσσαι πυρὸς καθήμεναι ἐφ' ἕνα ἕκαστον τῶν Ἀποστόλων. Ἀμέσως οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι πληροῦνται Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, «*καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι*». Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης θεμελιοῦται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ νέος Νόμος, ὁ Νόμος τῆς Χάριτος ἀντικαθιστᾷ τὸν Νόμον τοῦ Γράμματος, οἱ δὲ Ἀπόστολοι οἱ πρὸ μικροῦ δειλοὶ καὶ ἄτολμοι, οἱ *διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων* ἐπιμελῶς κρυπτόμενοι, γενόμενοι πνευματέμφοροι, ἐνδυναμοῦνται καὶ ἐξορμῶσι πρὸς κατάκτησιν τοῦ κόσμου. . .

Ὢ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ! Ὢ ἁγία ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, διότι ἀπὸ τοῦδε τοῦτο ἔσται τὸ ὄνομά σου τὸ αἰώνιον. Ὢ ἁγία ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, εἶσαι ὄντως ἡμέρα ὑπερευλογημένη, εἶσαι ἡ *σωτήριος ἡμέρα*, ἡ ἡμέρα τοῦ *φωτός*, ἡ ἡμέρα τῆς ἀληθινῆς *ζωῆς* καὶ *τῆς ἀθανασίας*, ἡ *ὕπατος τῶν ἡμερῶν καὶ ἡ βασιλίς*. Ναί, ὦ Κυριακή, εἶσαι ὄντως ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἡμέραν ἡ ἡμέρα ἣν αὐτὸς ὁ Κύριος ἐποίησε «*αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ὁ Κύριος ἐποίησεν*».

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί. Αἱ ἡμέραι ἡμῶν, ὅπως ἔλεγεν ὁ πατριάρχης Ἰακώβ, αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ὀλίγαι εἶναι καὶ πλήρεις πικριῶν θλίψεων καὶ δακρύων. Μία μόνη εἶναι ἡμέρα παραμυθίας καὶ χαρᾶς, ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, συμβολίζουσα τὴν ἀνέσπερον τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου ἡμέραν. Ἂς εὐφρανθῶμεν καὶ ἂς χαρῶμεν κατὰ τὴν χαρμόσυνον τῆς Κυριακῆς ἡμέραν. «*Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ὁ Κύριος ἐποίησεν·* » ***ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ***».